

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Юхименко Г.К.

студентка,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЯВИЩ, ЇХ НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Глобалізація є всесвітнім процесом соціально-економічної та політичної інтеграції та уніфікації. Через цей процес ми спостерігаємо розвиток міжнародного поділу праці, міграції в масштабах капіталу усєї планети, робочих ресурсів, стандартизацію законодавства, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. У результаті такого об'єктивного процесу як глобалізація відбувається збільшення як кількості спільних для груп держав проблем, так і кількості та типів інтегрованих суб'єктів [1].

З погляду економістів, глобалізація визначається як виникнення глобалізованої економіки, в якій національні економіки розділяються, а потім знов поєднуються в системі угод і процесів на міжнародному рівні. У цій глобалізованій економіці кордони національних економік більше не є суттєвими, і вона підпорядковується власній логіці, яка відрізняється від логіки економічних відносин між незалежними національними об'єктами.

Виділяють три основні механізми глобалізації:

- 1) глобалізація, орієнтована на капітал;
- 2) глобалізація, керована державою;
- 3) глобалізація, орієнтована на державне співробітництво;

Поширення приватизації, ринкової економіки, конкуренції, вільної торгівлі та західної демократії є основними характеристиками глобалізації, яка працює з капіталом (як правило, її можна назвати

тенденцією неолібералізму після Вашингтонського консенсусу). Капіталізм розглядається як моральне благо, і вважається, що приватизація та ринкова конкуренція (покращуючи ефективність та якість при зниженні собівартості) не лише безпосередньо забезпечують споживачів дешевшими товарами та послугами, але й опосередковано зменшують податкове навантаження, а також призводять до зростання глобального добробуту. Керована капіталом глобалізація розглядається як неминуха частина сучасності, прогресу та еволюції людини, в якій громадянам та державам, для кращого чи гіршого, доведеться вчитися брати участь.

Інша форма глобалізації – це глобалізація, керована державою, яка підкреслює центральну роль держави в глобальній економічній побудові та регулюванні. Керована державою глобалізація ґрунтується на передумові, що держава є головним дійовим фактором у світовій економіці. Найважливіша ознака цього режиму полягає в тому, що держава займає важливе місце в ринковій економічній діяльності, яка також відома як державний капіталізм. Ця практика глобалізації, що керується державою, є частиною глобальної хвилі «деполітизації» після закінчення «холодної війни», яка має на меті покращити національну економіку та швидше інтегрувати її у світову капіталістичну систему, а також досягти більш швидкого накопичення національного капіталу і його розширення.

Глобалізація, що керується міждержавним співробітництвом, підкреслює, що держави, як основні суб'єкти глобалізації, повинні поважати незалежний вибір один одного шляху розвитку. Зокрема, це підкреслює, що бідним і слабким країнам слід повернути домінуючу силу свого розвитку під впливом неоліберальної «денационалізації». По-перше, глобалізація, орієнтована на міждержавне співробітництво, підкреслює роль національного уряду в економічному розвитку (а не покладається на ринкові механізми вирішення всіх проблем). По-друге, на відміну від існуючої конкурентної логіки глобалізації, глобалізація, орієнтована на міждержавне співробітництво, наголошує на розгляді спільних відносин між спільним розвитком та загальною безпекою між країнами. По-третє, на відміну від неврівноваженого глобального

розвитку, спричиненого принципом капіталу, що переслідує прибуток, глобалізація, зумовлена співробітництвом між країнами, має на меті вирішити проблеми нерівноваженого глобального розвитку, зосереджуючись на країнах та регіонах з відносно відсталим рівнем розвитку (ці регіони менш ймовірні для отримання прибутку). Завдяки взаємопов'язаному розвитку між країнами, глобалізація, орієнтована на міждержавне співробітництво, прагне принести користь усім відповідним країнам, регіонам та людям, тим самим посилюючи моральний характер глобального розвитку [2].

Існує три актуальні мега-тенденції, пов'язані з глобалізацією:

- 1) зміна на виробництві та ринках праці;
- 2) швидкий прогрес у технології;
- 3) зміни клімату.

Перша мега-тенденція стосується впливу, який зміни виробництва мали на ринки праці, в тому числі за рахунок аутсорсингу та механізації, які спричинили втрату робочих місць, особливо у виробничих секторах. Ці тенденції на ринках праці пов'язані з більш високими темпами нерівності доходів, яка зросла в більшості країн світу.

Другий мега-тренд тісно пов'язаний з першим, оскільки він стосується швидкого розвитку та просування нових технологій, у тому числі в галузі інформації та комунікацій та штучного інтелекту, які також вплинули на світ роботи. Хоча ці нововведення можуть виступати каталізаторами сталого розвитку, країни, які не мають до них доступу, ризикують залишитися позаду.

Глобалізація та її вплив на зміну клімату є третьою мега-тенденцією. У звіті підкреслюється, що багато тенденцій, тісно пов'язаних із глобалізацією, включаючи економічну активність, зміни способу життя та урбанізацію, усі впливають на наше довкілля та можуть сприяти змінам клімату [3].

Основні характеристики нової хвилі глобалізації, яка повинна інституційно оформитися під час кризової фази в період найближчих 15-20 років, можуть характеризуватися такими трансформаційними мегатрендами:

- 1) трансформація ціннісної основи розвитку – домінуючі нині цінності матеріального споживання мають чималою мірою

поступитися місцем цінностям нематеріальним, духовним, що складають основу вільного розвитку творчої особистості що є абсолютним імперативом, якщо людство бажає запобігти глобальній екологічній катастрофі;

2) зміна співвідношення між економічними та неекономічними чинниками розвитку та зміна пріоритетів в рамках самої економічної діяльності – скоріш за все, на зміну лідерству в розвитку глобалізаційних процесах фінансового сектора мають прийти сфери освіти та науки, які у своєму розвитку визначатимуть загальну траєкторію еволюції глобальних процесів;

3) фундаментальна зміна способів побудови соціальних зв'язків та самого формату суспільно-економічної організації у світі – великі держави вже більше не матимуть змоги диктувати лінію поведінку, оскільки будуть «оплутані» щільною мережею різнорівневих суспільних стосунків в альтернативних (недержавних, «денационалізованих») форматах;

4) концентрація на вирішення дійсно глобальних проблем розвитку людства (передусім – екологія, охорона здоров'я, ліквідація бідності, розвиток ключових технологій та глобальної інфраструктури, створення умов для довготривалої безпеки в різних її вимірах), позбавившись своєї універсальної уніфікаторської функції щодо формування інституціонального устрою різних країн – учасників світової економіки;

5) органічне поєднання глобалізаційних процесів з процесами регіональними, національними й суто локальними – на основі вже апробованого всередині ЄС принципу субсидіарності, коли кожний процес організується переважно на тому рівні, на якому він може вирішуватися найбільш ефективно [4].

Наразі через епідемію коронавірусу у всьому світі важко оцінити майбутнє глобалізації. Ми можемо точно сказати, що оскільки за прогнозами ми остаточно поборемо вірус через після 2020 року, то за цей час розглянутий процес значно сповільниться, або взагалі може регресувати. Економічні наслідки епідемії можуть опинитися гіршими за кризу 2008-2009 років, але, з іншого боку, після цього сфера послуг та надання інформації матиме більшу мотивацію повністю перейти в глобальну мережу, що і є метою глобалізації.

Також варто зазначити, що завдяки впливу глобалізації наразі ми маємо можливість обмінюватись науковим досвідом та ресурсами між країнами задля швидшого подолання сучасних важких обставин.

Список використаних джерел:

1. Навчальна дисципліна «Глобальна економіка», конспект лекцій // Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. – 2015. – С. 12–17.
2. Yu Huang. Multiple Dynamic Mechanisms of Globalization: Alternatives to Capitalism / Yu Huang, Yuejing Ge, Wei Hu. – 2019. – Pp. 11–20.
3. New globalization report: Three mega-trends expected to impact our future [Електронний ресурс] // United Nations. Department of Economic and Social Affairs. – 2017. – Режим доступу: <https://www.un.org/development/desa/en/news/intergovernmental-coordination/new-globalization-report.html>
4. Сіденко В. Р. Перспективи глобалізації економіки у контексті хвилеподібного характеру розвитку (теоретичний підхід) / В. Р. Сіденко. – 2014. – С. 6–7.